

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ที่รวมความสำเร็จในการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา
ขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ใน
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ปีการศึกษา 2539 เฉพาะที่เปิดสอนได้ครบถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 367 โรงเรียน สุ่มเลือก
จากประชากร จำนวน 4,322 โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นตัว
บ่งชี้ที่วัดความสำเร็จในการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1 ขอบหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจาก
กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลในการวิจัย

3.2 ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัยไปยังผู้อำนวยการการประถม
ศึกษาจังหวัดทุกจังหวัดที่มี กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมีหนังสือขอ
ความร่วมมือจากโรงเรียนในสังกัด

3.3 การรับ-ส่ง แบบสอบถาม ใช้บริการทางไปรษณีย์ และด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้หน่วยในการวิเคราะห์ คือ โรงเรียน โดยนำค่าดัชนีเดี่ยวราย
โรงเรียนแยกวิเคราะห์ตามกรอบที่กำหนดไว้แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม
สำเร็จรูป SPSS For Window ซึ่งนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐานของตัวบ่งชี้เดี่ยวทั้ง 3 ด้าน ซึ่งได้แก่ ค่ามัธยฐานเลขคณิต
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

2. วิเคราะห์ตัวประกอบ(factor analysis) เพื่อสร้างตัวบ่งชี้ที่รวมความสำเร็จในการ
ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะ

กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบซึ่งสกัดตัวแปรที่เป็นตัวบ่งชี้เดี่ยวแบบภาพพจน์(image) และหมุนแกนแบบอโรทอนอล (orthogonal) ด้วยวิธีวาริแมกซ์ (varimax) โดยยึดหลักเกณฑ์ของตัวบ่งชี้เดี่ยวที่รวมเป็นตัวบ่งชี้รวมในแต่ละองค์ ประกอบดังนี้

2.1 ตัวบ่งชี้เดี่ยวซึ่งเป็นตัวแปรแต่ละตัวในองค์ประกอบ จะต้องมีย่านน้ำหนักขององค์ประกอบมากกว่าหรือเท่ากับ 0.45 (Johnstone, 1981)

2.2 ในองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบ จะต้องมิตัวบ่งชี้เดี่ยวที่บรรยายองค์ประกอบนั้นๆ ตั้งแต่ 3 ตัวบ่งชี้เดี่ยวขึ้นไป (อุทุมพร จามรมาน, 2532)

2.3 ตัวประกอบมีค่าไอเกนมากกว่า 1 ขึ้นไป (อุทุมพร จามรมาน, 2532)

3. คำนวณค่าสถิติพื้นฐานของตัวบ่งชี้รวม คือ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมความสำเร็จในการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ตัวบ่งชี้รวมดังนี้

1.1 ตัวบ่งชี้รวมด้านปัจจัยนำเข้าทางการศึกษา มีตัวบ่งชี้รวม 4 ตัว ดังนี้

1.1.1 จำนวนห้องเรียน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้เดี่ยว 3 ตัว ได้แก่ ร้อยละของห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, ร้อยละของห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และร้อยละของห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.1.2 ความไม่ขาดแคลนห้องวัสดุการศึกษาและห้องฝึกงานอาชีพ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้เดี่ยว 3 ตัว ได้แก่ ร้อยละของความไม่ขาดแคลนห้องสมุด, ร้อยละของความไม่ขาดแคลนห้องฝึกงานอาชีพและร้อยละของความไม่ขาดแคลนห้องโสตทัศนูปกรณ์

1.1.3 จำนวนนักเรียน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้เดี่ยว 3 ตัว ได้แก่ ร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, ร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.1.4 วุฒิการศึกษาของครูในโรงเรียนประกอบด้วยตัวบ่งชี้เดี่ยว 2 ตัว ได้แก่ ร้อยละของครูที่มีวุฒิปริญญาตรี และร้อยละของครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

1.2 ตัวบ่งชี้รวมด้านกระบวนการทางการศึกษา มีตัวบ่งชี้รวม 1 ตัว ดังนี้

1.2.1 ปริมาณการเปิดสอนวิชาชีพ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้เดี่ยว 2 ตัว ได้แก่ ร้อยละของการเปิดสอนวิชาชีพกลุ่มงานผลิต และร้อยละของการเปิดสอนวิชาชีพกลุ่มงานบริการ

1.3 ตัวบ่งชี้รวมด้านผลผลิตทางการศึกษา มีตัวบ่งชี้รวม 5 ตัว ดังนี้

1.3.1 ระดับความพึงพอใจของนักเรียนหรือผู้ปกครอง ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประกอบด้วย ตัวบ่งชี้เดี่ยว 5 ตัว ได้แก่ ร้อยละของความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิชาชีพ

ที่เรียน, ร้อยละของความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนในด้านความคืบหน้าและเป็นกันเองระหว่างคณะครูกับผู้ปกครอง, ร้อยละของความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน, ร้อยละของความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนในด้านผลการดำเนินการของโรงเรียน, ร้อยละของความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนในด้านการเปิดขยายชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียน และร้อยละของความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณภาพของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.3.2 ผลสัมฤทธิ์ด้านการพัฒนาตนและสังคมของนักเรียน ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้เดี่ยว 3 ตัว ได้แก่ ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยด้านการพัฒนาอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 , ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยด้านการพัฒนาสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยด้านการพัฒนาสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการของนักเรียน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้เดี่ยว 3 ตัว ได้แก่ ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 , ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.3.4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรของนักเรียน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้เดี่ยว 8 ตัว ได้แก่ ร้อยละของนักเรียนที่มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญและทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการต่างๆ , ร้อยละของนักเรียนที่สามารถปฏิบัติงานในการรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนและชุมชน , ร้อยละของนักเรียนที่สามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนและเลือกแนวทางแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดต่างๆ , ร้อยละของนักเรียนที่มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข , ร้อยละของนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์สามารถสร้างและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและชุมชน , ร้อยละของนักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด มีนิสัยรักการทำงานมีความสามารถในการเลือกอาชีพที่เหมาะสม , ร้อยละของนักเรียนที่มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพ มีความสามารถในการจัดการและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และร้อยละของนักเรียนที่เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชนสามารถเสนอแนวทางพัฒนาชุมชน ภูมิใจในการปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชนตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน

1.3.5 การศึกษาต่อภายหลังจบการศึกษา ประกอบด้วยตัวบ่งชี้เดี่ยว 2 ตัว ได้แก่ ร้อยละของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในสายสามัญ และร้อยละของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในสายอาชีพ

2. ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างตัวบ่งชี้รวมทั้ง 10 ตัว พบว่า

2.1 ตัวบ่งชี้รวมจำนวนห้องเรียนสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับความไม่ขาดแคลนห้องวัสดุการศึกษาและห้องฝึกงานอาชีพ แต่สัมพันธ์ทางบวกกับจำนวนนักเรียน

2.2 ตัวบ่งชี้รวมระดับความพึงพอใจของนักเรียนหรือผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสัมพันธ์ทางบวกกับปริมาณการเปิดสอนวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ด้านการพัฒนาตนและสังคมของนักเรียน

2.3 ผลสัมฤทธิ์ด้านการพัฒนาตนและสังคมของนักเรียน สัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการของนักเรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามหลักสูตรของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ตัวบ่งชี้รวมความสำเร็จในการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้น พบว่า

1. ตัวบ่งชี้รวมด้านปัจจัยนำเข้าทางการศึกษา มีตัวบ่งชี้รวม 4 ตัว คือ จำนวนห้องเรียน, ความไม่ขาดแคลนห้องวัสดุการศึกษาและห้องฝึกงานอาชีพ, จำนวนนักเรียน และวุฒิการศึกษาของครูในโรงเรียน ผลการวิจัยครั้งนี้ มีตัวบ่งชี้รวมด้านปัจจัยนำเข้าบางตัวที่ค่อนข้างสอดคล้องกับดัชนีรวมที่บ่งชี้สภาพทางการประถมศึกษาด้านปัจจัยนำเข้า ของอมรรัตน์ ลาคำเสน (2536) ที่พบว่า มี 7 ตัว ได้แก่ การเข้าเรียนของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ การออกกลางคันของนักเรียน ศักยภาพและความพร้อมของครูอาจารย์ ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนการสอน ความเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่สภาพความกั้นคานของโรงเรียน และเศรษฐกิจส่งเสริมคุณภาพการสอน ตัวบ่งชี้รวมด้านปัจจัยนำเข้าที่ค่อนข้างสอดคล้องกันได้แก่

1.1 ตัวบ่งชี้รวมวุฒิการศึกษาของครูในโรงเรียน สอดคล้องกับตัวบ่งชี้รวมศักยภาพและความพร้อมของครูอาจารย์ ของ อมรรัตน์ ลาคำเสน (2536)

1.2 จำนวนห้องเรียน,จำนวนนักเรียน สอดคล้องกับตัวบ่งชี้รวม ความเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ของอมรรัตน์ ลาคำเสน (2536)

2. ตัวบ่งชี้รวมด้านกระบวนการทางการศึกษา จากผลการวิจัยครั้งนี้คือ ปริมาณการเปิดสอนวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วยตัวบ่งชี้เดี่ยวจำนวน 2 ตัว คือ ร้อยละของการเปิดสอนวิชาชีพกลุ่มงานผลิตและร้อยละของการเปิดสอนวิชาชีพกลุ่มงานบริการ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับเป้าหมายสำคัญเป้าหมายหนึ่งของการดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้ว่า ให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาทักษะในวิชาชีพที่ตนมีความถนัดและสนใจสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

3. ตัวบ่งชี้รวมด้านผลผลิตทางการศึกษา มีตัวบ่งชี้รวม 5 ตัวคือ ระดับความพึงพอใจของนักเรียนหรือผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน, ผลสัมฤทธิ์ด้านการพัฒนาตนและสังคมของนักเรียน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการของนักเรียน, คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรของนักเรียน และการศึกษาต่อภายหลังจบการศึกษา จากผลการวิจัยนี้ ตัวบ่งชี้รวมด้านผลผลิตทางการศึกษามีตัวบ่งชี้รวมบางตัว สอดคล้องกับดัชนีรวมที่บ่งชี้สภาพทางการประถมศึกษาด้านผลผลิตทางการศึกษา ของอมรรัตน์ ลาคำเสน (2536) ที่พบว่า มี 2 ตัว คือ ประสิทธิภาพของโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยสอดคล้องกันดังนี้ คือ

3.1 ตัวบ่งชี้รวมระดับความพึงพอใจของนักเรียนหรือผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน สอดคล้องกับตัวบ่งชี้รวม ประสิทธิภาพของโรงเรียน

3.2 ตัวบ่งชี้รวมผลสัมฤทธิ์ด้านการพัฒนาตนและสังคมของนักเรียน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการของนักเรียน ยังสอดคล้องกับตัวบ่งชี้รวม ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ของอมรรัตน์ ลาคำเสน (2536) อีกด้วย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ยังพบว่า การดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้นยังต้องพัฒนาอีกขั้นขึ้นไป โดยเฉพาะในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการนั้นต้องพัฒนาอีกมากพอสมควร ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการพัฒนาตนและสังคมของนักเรียนถือว่าอยู่ในระดับที่ดีแล้ว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรนำตัวบ่งชี้รวมความสำเร็จในการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จากผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 ผู้ที่มีหน้าที่ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการวิจัยในลักษณะเช่นนี้กับโรงเรียนสังกัดกรมอื่นๆ และที่เปิดสอนในระดับชั้นอื่นๆ เพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรมหรือระดับชั้นที่เปิดสอนนั้น

2.2 ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยครั้งนี้ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากโรงเรียน